

บทที่ 11

การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง

การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง มีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมาย
อาญามาตรา 90 และมาตรา 91 รวม 2 มาตราด้วยกัน

มาตรา 90 บัญญัติว่า "เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อ
กฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด"

มาตรา 91 บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลาย
กรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ
ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้น
ต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(1) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน
สามปี

(2) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน
สิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต"

จากบทบัญญัติทั้ง 2 มาตรา นี้ แยกพิจารณาได้ 2 ประการ คือ

1. การกระทำความผิดหลายบท
2. การกระทำความผิดหลายกระทง

1. การกระทำความผิดหลายบท หมายถึง กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำ
ลงเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งอันต่อเนื่องเป็นชุดเดียวกัน แต่การกระทำนั้นเป็นความผิด
หลายบท ซึ่งเรียกว่าการกระทำกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท

การกระทำอันเป็นกรรมเดียวนั้นอาจเกิดขึ้นในลักษณะต่อไปนี้

ก. การกระทำความผิดกรรมเดียวซึ่งผิดกฎหมายบทเดียว ได้แก่

1. การกระทำในทางธรรมชาติอันเดียวซึ่งเกิดผลอย่างเดียวและเข้าข้อ
ห้ามของกฎหมายบทเดียว เช่น ส่องใช้ปืนยิงแสงถึงแก่ความตาย ส่องมีความผิดฐานฆ่า

แสงตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 การกระทำของสง เป็นการกระทำ
ครั้งเดียวและผิดกฎหมายบทเดียว

2. การกระทำในทางธรรมชาติหลายการกระทำ แต่กฎหมายถือว่าเป็น
กรรมเดียว และเข้าข้อห้ามของกฎหมายบทเดียว ได้แก่

การกระทำหลายครั้งแต่ต่อเนื่องเป็นชุดเดียวกัน เช่น

2.1 เคี้ยวและดองนึ่งรถจักรยานยนต์ซ้อนท้ายกัน เดินใช้ปืนยิง 2-3
นัดติด ๆ กันแกเคี้ยวและดอง หรือใช้ปืนยิงหลายนัดถูกคนหลายคนในคราวเดียวกัน

2.2 ก. วางยาพิษให้ ข. กินวันละ เล็กน้อยจนครบ 15 วัน ข. จึง
ตาย

2.3 หล่อข่มขืนกระทำชำเรา น.ส.สวย หลายครั้ง

2.4 คนร้ายเข้าไปในห้องและกระทำการลักทรัพย์คราวเดียวกัน ซึ่ง
เป็นทรัพย์หลายชั้นของหลายเจ้าของ

2.5 คนร้าย 7 คนเข้าไปปล้นทรัพย์ 5 รายซึ่งอยู่บ้านใกล้เคียงกัน โดย
แยกย้ายกันเข้าไปปล้นในเวลาเดียวกัน แม้คนร้ายจะแยกทำการแต่ละบ้านไม่ถึง 3 คนก็ถือว่าเป็น
ความผิดฐานปล้นทรัพย์

2.6 รับของโจรทรัพย์ของบุคคลหลายคนซึ่งถูกลักมาหลายคราวต่างกัน
แต่รับไว้คราวเดียวกัน

2.7 เบิกความเท็จหลายตอนในคดีเดียวกันในคราวเดียวกัน

การกระทำความผิดตามข้อ 2.1-2.7 เป็นการกระทำหลายครั้งแต่ต่อ
เนื่องเป็นชุดเดียวกัน จึงถือเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายบทเดียว

ข. การกระทำสองอันซึ่งถือเป็นกรรมเดียวกันและผิดกฎหมายหลายบท

1. การกระทำสองอันซึ่งถือเป็นกรรมเดียว เพราะการกระทำอันหนึ่ง
เป็นความผิดสำเร็จในตัวเองอยู่แล้ว แต่ได้กระทำไปโดยมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดอีก
ฐานหนึ่ง เช่น ก. ใช้มีดกรีดกระเป๋าทือของ ข. ซึ่งสะพายอยู่เพื่อลักเอากระเป๋าใส่ธนบัตร
ซึ่งอยู่ในกระเป๋าทือนั้นอีกทีหนึ่ง การที่ ก. ใช้มีดกรีดกระเป๋าทือเป็นความผิดฐานทำให้เสีย

ทรัพย์สำเร็จในตัวเองอยู่แล้ว แต่ความมุ่งหมายที่แท้จริงของ ก. ในการกริดกระเป่าถือของ ข. ก็เพื่อจะลักกระเป่าใส่ธนบัตรซึ่งอยู่ในกระเป่าถือนั้น จึงถือเป็นกรรมเดียว

- บุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านเขา
- บุกรุกเข้าไปข่มขืนกระทำชำเราหญิงในบ้านนั้น
- บุกรุกเข้าไปทำร้ายเขาในบ้าน
- บุกรุกเข้าไปทำลายทรัพย์ของเขาในบ้าน

การบุกรุกเป็นความผิดสำเร็จในตัวเองอยู่แล้ว แต่ความมุ่งหมายของผู้บุกรุกที่แท้จริงก็เพื่อเข้าไปลักทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเราหญิง ทำร้าย หรือทำให้เสียทรัพย์ จึงถือว่าการบุกรุกและความผิดตามที่มุ่งหมายเป็นกรรมเดียวกัน

มีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามส่งเฮโรอินจำนวนเดียวกันนั้นออกนอกราชอาณาจักร การมีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นความผิดสำเร็จในตัวเองอยู่แล้ว แต่ความมุ่งหมายที่แท้จริงก็เพื่อส่งเฮโรอินจำนวนเดียวกันนั้นออกนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดอีกฐานหนึ่ง จึงถือว่าการมีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามส่งเฮโรอินจำนวนเดียวกันนั้นออกนอกราชอาณาจักรเป็นกรรมเดียวกัน

2. การกระทำสองอันซึ่งถือเป็นกรรมเดียวกันเพราะกฎหมายบัญญัติรวมเป็นความผิดฐานเดียวกันและผิดกฎหมายบทเดียว เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 ต้องประกอบด้วยการกระทำ 2 อย่าง คือ

1. การลักทรัพย์

2. ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เช่น ค้าลักทรัพย์ของขาว ขาวมาพบจึงเข้าขัดขวาง ค้าจึงใช้มีดแทงขาวถึงแก่ความตาย และค้าได้นำทรัพย์ของขาวไป เช่นนี้การกระทำของค้าอันแรกคือการลักทรัพย์นั้นเป็นความผิดในตัวเองอยู่แล้ว ส่วนการกระทำอันสองคือใช้มีดแทงขาวเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย ก็เป็นความผิดอีกฐานหนึ่ง แต่กฎหมายบัญญัติรวมเป็นความผิดฐานเดียวกันคือชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้คนตาย ซึ่งถือว่าการลักทรัพย์และใช้กำลังประทุษร้ายเป็นกรรมเดียวกัน

ค. การกระทำครั้งเดียวซึ่งการกระทำนั้นผิดกฎหมายหลายบท หมายถึง การกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ได้แก่การกระทำอันมีลักษณะดังนี้

1. แดงใช้ปืนยิงไปที่ตัว ลูกปืนถูกค้ำตายแล้วเลยไปตูกเขี้ยวบาดเจ็บด้วย การกระทำของแดงกระทำครั้งเดียวถือเป็นกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท คือมีความผิดฐานฆ่าตัวตาม ป.อ.มาตรา 288 บทหนึ่ง และพยายามฆ่าเขี้ยวตามมาตรา 288, 80, 60 อีกบทหนึ่ง

2. แดงเห็นดาบยื่นอยู่หลังประตูกระจก แดงใช้ปืนยิงไปที่ประตูกระจก ลูกปืนถูกกระจก กระจกแตกและทะลุไปถึงค้ำถึงแก่ความตาย การกระทำของแดงกระทำครั้งเดียวถือเป็นกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท คือทำให้เสียชีวิตตาม ป.อ.มาตรา 358 บทหนึ่ง และฆ่าตัวตายตาม ป.อ.มาตรา 288 อีกบทหนึ่ง

3. จำเลยลักเหล็กต่อเชื่อมทางรถไฟ โดยถอดเอาไปจากรางรถไฟ เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือลักทรัพย์ตามมาตรา 334 บทหนึ่ง และทำให้รางรถไฟหลุดหลวมจนน่าจะเป็นอันตรายแก่การเดินรถไฟตามมาตรา 230 อีกบทหนึ่ง

4. จำเลยต่อสู้เจ้าพนักงานโดยใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงาน เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตามมาตรา 138 บทหนึ่ง และทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตามมาตรา 296 อีกบทหนึ่ง

5. จำเลยแย่งของกลางจากตำรวจไปทำลาย เพื่อช่วยพรรคพวกที่ถูกตำรวจจับ เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตาม ป.อ.มาตรา 138 บทหนึ่ง ฐานเอาไปทิ้งทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดไว้ตาม ป.อ.มาตรา 142 บทหนึ่ง และฐานเอาไปทิ้งพยานหลักฐานในการกระทำผิดตาม ป.อ.มาตรา 184 อีกบทหนึ่ง

6. จำเลยประมาทขับรถเร็วผิดทางชนคนตายและบาดเจ็บสาหัส เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือผิดพระราชบัญญัติจราจรทางบกบทหนึ่ง ฐานทำให้คนตายโดยประมาทตาม ป.อ.อาญา มาตรา 291 บทหนึ่ง และฐานทำให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัสโดยประมาทตาม ป.อ.มาตรา 300 อีกบทหนึ่ง

7. ยื่นตัวแลกเงินเพื่อเดินทาง ขอรับเงินแล้วลงชื่อปลอมเป็นชื่อคนใน
ตัวนั้นจนได้รับเงินไป เป็นการใช้เอกสารปลอมทำการฉ้อโกง ถือเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมาย
หลายบท คือฐานปลอมตัวเงินตามมาตรา 266(4) บทหนึ่ง ใช้ตัวเงินปลอมตามมาตรา 268,
266 บทหนึ่ง และฐานฉ้อโกงตามมาตรา 342(1) อีกบทหนึ่ง

ง. ความผิดซึ่งกระทำต่อกันเรื่อยๆ ถือเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมาย
หลายบท เช่น ความผิดฐานมิเป็นไม่จดทะเบียนไว้ในครอบครัวโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้จะมี
ไว้ในครอบครัวโดยไม่ได้รับอนุญาตทุกวันตลอดมาก็ถือเป็นกรรมเดียว

จ. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เมื่อได้กระทำความผิดกรรมหนึ่งแก่ทรัพย์สิน
นั้นแล้ว แม้จะมีการกระทำเกี่ยวแก่ทรัพย์สินอีก กฎหมายก็ถือเป็นกรรมเดียว เช่น

1. ลักทรัพย์ไปแล้วทำลายทรัพย์สินนั้นในภายหลัง ย่อมไม่เป็นความผิด
ฐานทำให้เสียทรัพย์อีก

2. ยิงกระบอกตายแล้วฆ่าและเอาเนื้อไป เป็นลักทรัพย์กระตังเดียว
ไม่เป็นผิดฐานลักขอกอีก

3. ได้ทรัพย์ไปโดยการกระทำผิดฐานลักทรัพย์แล้ว แม้จะกระทำกับ
ทรัพย์สินต่อไปอีกก็ไม่เป็นรับของโจร

ข. การกระทำบางอย่าง แม้จะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่กฎหมายจัดไว้เป็น
ความผิดในบทมาตราเดียวกัน ถือเป็นกรรมเดียวกัน คือ

1. ตัดไม้หวงห้ามแล้วทำการชักลาก แม้การตัดไม้กับการชักลากจะ
เป็นการกระทำต่างลักษณะกัน ถือเป็นกรรมเดียว เพราะผิด พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484
มาตรา 11 บทเดียวกัน

2. มีน้ำหมักส่าและแป้งเชื้อ ถือเป็นความผิดกรรมเดียวกันเพราะเป็น
ความผิดอยู่ในบทเดียวกัน

3. มีสุราแช่และสุรากลั่นถูกจับได้คราวเดียวกัน ถือเป็นกรรมเดียว
เพราะผิดกฎหมายบทเดียวกัน

4. มีป็นและลูกกระเบิดในคราวเดียวกัน ถือเป็นกรรมเดียวกัน เพราะ ผิดกฎหมายบทเดียวกัน

ข. การกระทำกรรมเดียวซึ่งเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่กฎหมาย ถือว่าเคลื่อนกลืนเป็นบทเดียว ได้แก่

1. ความผิดสำเร็จเคลื่อนกลืนการพยายามและตระเตรียม การเริ่มต้น ของความผิดอาญานั้นเริ่มแต่ลงมือกระทำความผิด กล่าวคือ ผ่านขั้นตระเตรียมไปแล้ว โดย ปกติขั้นตระเตรียมการยังไม่เป็นความผิด เว้นแต่บางกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ขั้นตระเตรียม การเป็นความผิด เช่น ตระเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ตาม ป.อ.มาตรา 219

ตัวอย่าง ก.ตระเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ของ ข.เป็นความผิดฐาน ตระเตรียมตามมาตรา 219

ก. ลงมือเผาทรัพย์ของ ข. แต่ไม่ไหม้ เป็นพยายามวางเพลิงตาม มาตรา 217, 80

ก. เผาทรัพย์ของ ข. จนมอดไหม้ เป็นความผิดฐานวางเพลิงสำเร็จ ตามมาตรา 217

เมื่อ ก.วางเพลิงเผาทรัพย์ของ ข.สำเร็จ เป็นความผิดตามมาตรา 217 จึงเคลื่อนกลืนการตระเตรียมและพยายามตาม ป.อ.มาตรา 219 และ 217, 80 คงรับผิดตามมาตรา 217 บทเดียว

2. ความผิดฐานเป็นตัวการตามมาตรา 83 เคลื่อนกลืนการใช้ตาม มาตรา 84 และการสนับสนุนตามมาตรา 86 เช่น ก.ใช้ให้ ข.ไปฆ่า ค. ขณะที่ ข.กำลัง ใช้ฆ้อนทุบศีรษะ ค. ก.เข้าร่วมด้วยโดยช่วยจับ ค.ไว้ไม่ให้ดันเพื่อ ข.ทุบศีรษะ ค.ได้ สะดวก ก.เป็นตัวการในการฆ่า ค.ตาม ป.อ.มาตรา 83 ก.ไม่ผิดฐานเป็นผู้ใช้ตาม มาตรา 84 อีก เพราะความผิดฐานเป็นตัวการตามมาตรา 83 เคลื่อนกลืนการใช้ตาม มาตรา 84 ไปแล้ว

3. ความผิดบทจรรยาเคลื่อนกลืนความผิดบทธรรมดา เมื่อการกระทำ เป็นความผิดตามบทจรรยาแล้ว จะไม่ผิดตามบทธรรมดาอีก เช่น ก.ใช้ปืนยิง ข.บิดาของ

จนถึงแก่ความตาย ก. มีความผิดฐานฆ่าบุพการีตามมาตรา 289(1) บทเดียว ก. ไม่มี
ความผิดฐานฆ่าคนธรรมดาตามมาตรา 288 อีก

ก. เข้าไปลักทรัพย์ในบ้าน ข. ก. มีความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน
ตามมาตรา 339(8) บทเดียว ก. ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์บุคคลธรรมดาตามมาตรา
334 อีก

4. ความผิดบทเฉพาะกาลเลื่อนกลืนความผิดบททั่วไป เมื่อการกระทำ
เป็นความผิดตามบทเฉพาะแล้วจะไม่ผิดตามบททั่วไปอีก เช่น ก. เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่
จัดซื้อพัสดุ ก. ได้เบียดบังเอาพัสดุที่ตนจัดซื้อเป็นประโยชน์ของตน ก. มีความผิดตาม
มาตรา 147 ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว ก. ไม่มีความผิดฐานเจ้าพนักงานทุจริตต่อหน้าที่ตาม
มาตรา 157 อีก

5. ความผิดฐานใหม่เลื่อนกลืนความผิดฐานเดิมซึ่งผสมกับการกระทำ
อีกบางอย่าง การกระทำหลายอันแต่ละอันเป็นความผิดได้ในตัวเอง แต่กฎหมายบัญญัติรวม
เป็นความผิดฐานเดียวกัน ถือว่าเป็นความผิดบทเดียว เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่ง
ประกอบด้วยการกระทำ 2 ประการ คือ การลักทรัพย์ประการหนึ่ง และการใช้กำลัง
ประทุษร้ายอีกประการหนึ่ง แต่กฎหมายบัญญัติรวมเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ฐานเดียว จึง
ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์หรือทำร้ายร่างกายอีก เพราะความผิดฐานใหม่คือชิงทรัพย์เลื่อน
กลืนความผิดฐานเดิมคือลักทรัพย์และทำร้ายร่างกายไปแล้ว

ผลของการกระทำความผิดหลายบท

ในกรณีการกระทำความผิดกฎหมายหลายบท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90
บัญญัติให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดบทเดียวลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งหมายความว่า ผู้
กระทำยังมีความผิดทุกบทที่ตนกระทำลง เพียงแต่การลงโทษให้ใช้บทหนักที่สุดลงโทษ ใน
การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดเป็นบทหนักที่สุด พอสรุบเป็นหลักได้ดังนี้

1. ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้กำหนดโทษไว้ 5 สถานตาม
ลำดับ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน โทษลำดับแรกย่อมหนักกว่าโทษ
ลำดับหลัง

2. ถ้ากฎหมายกำหนดโทษไว้ลำดับเดียวกัน ต้องถืออัตราโทษที่สูงกว่าเป็นเกณฑ์ เช่น ถ้าเป็นโทษจำคุกเหมือนกัน ก็พิจารณาว่าโทษจำคุกบทไหนสูงกว่า

3. ถ้ากฎหมายกำหนดโทษไว้ลำดับเดียวและอัตราโทษขั้นสูงเท่ากัน ต้องพิจารณาอัตราโทษขั้นสูงของโทษลำดับถัดไป เช่น อัตราโทษจำคุกขั้นสูงเท่ากัน ต้องพิจารณาว่าโทษปรับของบทไหนสูงกว่า

4. ถ้าอัตราโทษขั้นสูงเท่ากัน ต้องพิจารณาว่าโทษขั้นต่ำของบทไหนสูงกว่า เช่น กระทำความผิดกฎหมาย 2 บท บทแรกมีอัตราโทษจำคุก 6 เดือนถึง 5 ปี ส่วนอีกบทหนึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีโดยไม่มีกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เช่นนี้ศาลต้องลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายบทแรกเพราะมีอัตราโทษขั้นต่ำไว้

5. ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมายหลายบท ทุกบทมีโทษเท่ากัน ศาลย่อมลงโทษตามบทใดบทหนึ่งแต่บทเดียว

อนึ่ง ในการนำบทบัญญัติมาตรา 90 มาใช้บังคับนี้ ให้ใช้บังคับเฉพาะการกระทำความผิดที่ต้องด้วยกฎหมายหลายบทเท่านั้น

2. การกระทำความผิดหลายกระทง หมายถึง การกระทำความผิดหลายอัน การกระทำแต่ละอันแยกจากกันได้ โดยการกระทำหลายอันนั้นอาจจะกระทำต่างเวลาหรือในเวลาเดียวกันก็ได้ และจะเป็นความผิดฐานเดียวกันหรือต่างฐานกันก็ได้

กรณีการกระทำหลายอันกระทำต่างเวลากัน เช่น ก.ทำร้าย ข.ในบ้านแล้ววิ่งไปทำร้าย ข.นอกบ้านอีกด้วย เช่นนี้เป็นการกระทำต่างเวลากันในความผิดฐานเดียวกัน

กรณีการกระทำหลายอันกระทำในเวลาเดียวกัน เช่น ก.มีผืนกับมีมูลผืนไว้ในครอบครองในเวลาเดียวกัน กฎหมายแยกเป็นคนละความผิดกัน วัตถุของกลางก็เป็นคนละอย่างต่างกัน ถือเป็นความผิด 2 กระทง

การกระทำความผิดหลายกระทงต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. เป็นการกระทำหลายอัน
2. แต่ละการกระทำแยกจากกันได้ทั้งในส่วนเจตนาและสภาพการกระทำ

1. เป็นการกระทำหลายอัน ความผิดหลายกระทงนี้จะต้องเป็นความผิดที่มีการกระทำเป็นสองกรรมหรือมากกว่านั้น เช่น จำเลยใช้ปืนซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนยิงผู้เสียหาย จำเลยย่อมมีความผิดฐานมีอาวุธปืนโดยมิได้รับอนุญาต และฐานพยายามฆ่า เป็น 2 กระทงต่างกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 711/2513) การกระทำหลายอันนี้จะกระทำต่างเวลากัน เช่น ก.ลักทรัพย์ ข.ตอนเช้า และตีศีรษะ ค.ตอนบ่าย หรือกระทำในเวลาเดียวกัน เช่น ห้องว่ามีไม้หวงห้ามยังมีได้แปรรูปโดยมิได้รับอนุญาตและมีไม้หวงห้ามที่แปรรูปแล้วโดยมิได้รับอนุญาต เป็นการกระทำหลายอันในเวลาเดียวกัน ถือว่าเป็นความผิดสองกระทง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1176/2511) จำเลยหลอกหลวงผู้เยาว์อายุ 16 ปีว่าคู่รักมาคอยพบ ผู้เยาว์หลงเชื่อตามจำเลยไป แล้วถูกจำเลยข่มขืนกระทำชำเราและหวังเหี้ยมกักขัง ดังนั้นเป็นการกระทำหลายอันกระทำในขณะเดียวกัน เป็นความผิดหลายกระทง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 200/2508)

2. แต่ละการกระทำแยกจากกันได้ทั้งในส่วนของเจตนาและสภาพการกระทำ การกระทำผิดหลายกระทงนี้ เจตนาเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าผู้กระทำมีเจตนาให้การกระทำเหล่านั้นแยกจากกันหรือไม่ ซึ่งถ้าผู้กระทำมีเจตนาให้แยกจากกันจะก่อให้เกิดผลเป็นหลายกรรม เพราะผู้กระทำมีเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมมุ่งไปถึงอย่างนั้น ซึ่งกว่าจะไปถึงจุดที่มุ่งหมายอาจต้องผ่านการกระทำอันเป็นความผิดอื่นอีกมากมาย ถ้าการกระทำอันเป็นความผิดอื่นเกิดจากเจตนาเดิมแล้วย่อมเป็นการกระทำกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เช่น บุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านเขา ผู้กระทำมีเจตนามุ่งอยู่ที่การลักทรัพย์ แต่การลักทรัพย์ต้องเข้าไปในบ้านของผู้อื่น การเข้าไปในบ้านของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตย่อมมีความผิดฐานบุกรุก แต่การบุกรุกนี้มิได้เกิดจากผู้กระทำมีเจตนาขึ้นใหม่ คงเป็นเจตนาเดิมที่จะลักทรัพย์อยู่นั่นเอง แต่ถ้าการกระทำอันเป็นความผิดอื่นเกิดจากผู้กระทำมีเจตนาขึ้นใหม่ซึ่งแสดงถึงเจตนาของผู้กระทำประสงค์ให้การกระทำแต่ละอันแยกจากกัน จึงถือเป็นกรรมใหม่ขึ้นอีกกรรมหนึ่งต่างหาก จึงเป็นความผิดหลายกระทง เช่น นายกวางทองเมาสุราได้เข้าไปในที่ชุมชนโดยมีลูกกระเบิดไปด้วย และได้โยนลูกกระเบิดเข้าไปในที่ชุมชนนั้น เช่นนั้นนายกวางทองมีลูกกระเบิดผิด พ.ร.บ.อาวุธปืนกระทงหนึ่ง พาลูกกระเบิดไปในเมืองผิด ป.อ.)

มาตรา 371 กระทงหนึ่ง เมาสุราผิต ป.อ.มาตรา 378 และโยนลูกระเบิดพยายามฆ่า ป.อ.มาตรา 288, 80 อีกกระทงหนึ่ง รวม 4 กระทง ซึ่งแต่ละการกระทำผู้กระทำมี เจตนาแยกจากกัน

ฉะนั้น จะ เป็นความผิดหลายกระทงได้จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทั้งสอง ประการ จึงสรุปการกระทำที่เป็นความผิดหลายกระทงอาจมีได้ดังนี้⁽⁶¹⁾

1. การกระทำหลายกรรมนั้นเป็นการกระทำความผิดต่างฐานกัน และมีเจตนา คนละอันด้วย เช่น ก.ตีศีรษะ ข.วันนี้ แล้วลักทรัพย์ ค.ในวันรุ่งขึ้น หรืออาจใกล้ติดต่อกันไป เช่น ก.ทำร้าย ข.สลบไป หรือฆ่า ข.ตายแล้วเกิดความคิดขึ้นใหม่คือเห็น ข.มี สร้อยคอทองคำ ได้ลักสร้อยคอทองคำของ ข.ไปด้วยขณะนั้น ทั้งการกระทำและเจตนาต่าง กันทั้งสองประการเป็นความผิด 2 กระทง

2. การกระทำหลายกรรมนั้นเป็นการกระทำความผิดต่างฐานกัน แต่ความมุ่งหมายในการกระทำเป็นอันเดียวกัน ก็ยังถือว่าเป็นเจตนาต่างกัน เช่น จำเลยบีบบังคับหญิง อายุ 17 ปีจากทางเดินเข้าไปในป่าห่าง 1 วา แล้วข่มขืนกระทำชำเรา เป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 284 ฐานพาหญิงไปเพื่อการอนาจารกระทงหนึ่งและมาตรา 276 ฐานข่มขืนกระทำชำเราอีกกระทงหนึ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1111/2519)

นอกจากนี้ยังรวมถึงเรื่องที่มีผู้กระทำความผิดประสงค์กระทำความผิดอย่างหนึ่ง แต่ได้กระทำความผิดอีกอันหนึ่งด้วยเพื่อบรรลุผลที่เจตนากระทำ เช่น มีปืนเถื่อนเพื่อฆ่าคน หรือพนักงานเทศบาลลักใบเสร็จแล้วลอบไปเก็บเงินเป็นประโยชน์ส่วนตัว มีความผิดตาม มาตรา 335(11) กระทงหนึ่ง และมาตรา 157 อีกกระทงหนึ่งเป็น 2 กระทง

3. การกระทำหลายกรรมนั้นเป็นความผิดฐานเดียวกัน แต่ผู้กระทำมีเจตนา เป็นคนละอันต่างกัน ดังนี้ถือว่าเป็นการกระทำหลายกรรมและหลายเจตนา เป็นการกระทำ

(61) จิตติ ดิงศกัทธิย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2 พิมพ์ที่แสงทองการพิมพ์ ปี 2518 หน้า 446.

